

הלכות קירוב רחוקים

THE LAWS OF

OUTREACH

RABBI AVRAHAM EDELSTEIN

דוד קאהן

3' 0"

כ"א' תמוז ה'תרס"ח
הרב אברהם אבישין שליט"א
התקין עם חצוצרה כבודו של
המורה - בעל מלאכה
שלום וחסד רבנים.
לבוש בני העדה והכלל
היהודים.

[illegible]

החומר למילוי בטופס ויקר
3/3 קטנה
2/6 מצר / פתח תע"ו

Rabbi Yitzchak Berkovits
Sanhedria HaMurchevet 113/27
Jerusalem, Israel 97707
02-5813847

יצחק שמואל הלוי ברקוביץ
ראש רשות הכוללים ליגת הצדק
סנהדריה המורחבת 113/27
ירושלם ת"ו

כ"ג יבואל ת"ו ב' בארחאלן תשצ"ח

אנום שבא לידי החיבור החליט אצוני הדין
התחלתי לעסוק בו, גם אחת חליפות הענין ואם
לכבודו של אחדנו החליט והעמל הרב שהלסיס
בו.

הסוגיות הקלירות קירוב החוקים מורכבות
והמציאות של היום אינה כהיבד מצו שדני עליה
אנולי הצורות בעבר, וכל מקרה חייבים לדון
בו ככבוד ראש וקדימות והבנה כללי.
הנאמרו עד כפי של מ' שמורה לעוסקים בקירוב
ואכתמלה כל משפט עצמו חייב לרכוש ידע רב
בענין.

החיבור הנכחי עונה אל הצורך בעזרה ברורה
עם ביאור לרובם ואעמוק, ואובשתי שיתיים
להרמת קרן קירוב החוקים ולקידוש שם שמים
בעולם.

הכו"ח לכבודו של המחבר הדגול,

יצחק ברקוביץ

רב חיים אליעזר טווערסקי
ראש ישיבה בישיבת בית מדרש לתורה
רב קהלת בית חיים דוד

בס"ד

ח' כסלו תשע"ח   לינקוואד יצ"ו

I have reviewed Rabbi Edelstein's excellent work in its entirety including many of the scholarly footnotes. Rabbi Edelstein, as a major leader in the field of kiruv and a talmid chacham of note, is eminently qualified both insofar as his many years of experience and his erudition to write a treatise dealing the halachic issues pertaining to kiruv. This sefer is both a practical and scholarly guide for the many extraordinarily devoted and exalted individuals who have taken upon themselves a career in the holy avodah of kiruv, as well as for the rabbanim and talmidei chachamim who engage with the vast majority of Jews who are unfortunately far removed from Torah.

Although in his preface Rabbi Edelstein states that his work is not meant to be an halachic sefer and one should not rule halacha l'maase from this sefer, in fact, the sefer does give clear halachic rulings based on reliable sources to many of the complicated and difficult issues that kiruv workers constantly face. Accordingly, this sefer should and will be a constant companion to be read carefully and consulted. Rabbi Edelstein is not a mechadesh, but has served to demonstrate a solid consensus on many of the thorny halachic issues.

Kiruv is vital for the spiritual survival of the majority of our nation. Noteworthy in this sefer is a compendium of admonitions proclaimed by gedolei Yisroel that kiruv is not only for professionals, but for anyone who has the ability to influence and guide the uncommitted towards a Torah life. For this reason resolutions of questions such as if and when it might be permissible to invite a mechallel shabbos for a shabbos meal and other similar questions are issues of which all shomrei Torah u'mitzvos need to be aware and informed. As such, this sefer is recommended to be in the library of every serious ben Torah.

לכבוד התורה ולומדיה ובידידות נאמנה

ד"ר מ' אלי' ז"ל אגודת

חיים אליעזר טווערסקי

Congregation Aish Kodesh
of Woodmere

351 Midwood Road
Woodmere, N. Y. 11598
516 - 569-2660

RABBI MOSHE WEINBERGER

קהילת אש קודש דוודמיר

הרב משה וויינבערגער
מרא דאחרא

ב"ה
י' אייר ה'תש"פ

I just completed reviewing R. Avraham Edelstein's masterful sefer מצדיקי הרבים. It brought back memories going back almost forty years when, as a young mechanech just starting to dabble in the world of Jewish outreach, I was overwhelmed by the complexity of halachic issues I confronted on a daily basis. Eventually I published a small sefer in which I attempted to address some of those topics. In recent years a number of wonderful seforim have been written, dealing with the sugyos that are crucial to understanding the nature and scope of our individual and collective responsibility to seek the spiritual welfare of our non-observant brothers and sisters.

Rabbi Edelstein's monumental sefer builds upon the foundation of these earlier works, adding hundreds of piskei halachos and insights of contemporary poskim who are grappling with the ever-changing landscape of Jewish life in the 21st century. As someone who has devoted his life to Jewish outreach and has spent many years in the trenches, Reb Avraham understands that "spiritual giving" is not merely a matter of academics. מצדיקי הרבים is the halachic diary of one of Am Yisroel's most dedicated and talented soldiers. This is an important and incisive study that is invaluable to anyone whose heart is awakened to the deepest need of every Jew, the longing to return to Hashem Yisborach.

גבתי למצא גימט קין יטול
לשאן און גימט

TABLE OF CONTENTS

Preface	XIX
A. THE HALACHIC APPROACH	XIX
<i>Positive and Negative Kedushah</i>	
B. PURPOSE AND SCOPE	XXIX
C. OTHER LITERATURE ON THESE TOPICS	XXXI
D. METHODOLOGY	XXXII
E. ACKNOWLEDGMENTS	XXXIV
Chapter I: The Mitzvos of Kiruv	1
A. MITZVOS THAT MAY BE FULFILLED WITH OUTREACH	2
1. <i>The Mitzvah of Torah Study</i> / 2. <i>Tochachah—Constructive Criticism</i> / 3. <i>Not to Bear the Sins of Others</i> / 4. <i>Saving a Life</i> / 5. <i>Returning a Lost Object</i> / 6. <i>Tzedakah</i> / 7. <i>Love Your Neighbor Like Yourself</i> / 8. <i>Emulating Hashem</i> / 9. <i>Do Not Hate</i> / 10. <i>Lifnei Iver—Do Not Place a Stumbling Block before the Blind</i> / 11. <i>Kiddush Hashem—Sanctifying Hashem's Name</i> / 12. <i>Chillul Hashem—Do Not Desecrate Hashem's Name</i> / 13. <i>Loving Hashem</i> / 14. <i>עַתָּה לַעֲשׂוֹת לַה'</i> / 15. <i>Arvus—Mutual Responsibility</i> / 16. <i>Teshuvah</i> / 17. <i>Emulating Our Forefathers</i> / 18. <i>Do Not Flatter a Sinner</i> / 19. <i>Not to Forget the Sinai Experience</i>	
B. OTHER OBLIGATIONS THAT IMPACT KIRUV	38
1. <i>Protesting Sin</i> / 2. <i>Impeding Sin</i> / 3. <i>Compelling Positive Mitzvah Observance</i> (בּוֹפִים עַל הַמִּצְוֹת)	

XIV   *The Laws of Outreach*

Chapter II: Kiruv as a Rescue Mission.....	49
Chapter III: Categories of Transgressors and Our Obligations toward Them.....	61
A. DIFFERENT CATEGORIES OF TRANSGRESSORS.....	61
B. INTERPERSONAL RESPONSIBILITIES TOWARD TORAH VIOLATORS.....	64
C. THE מוֹמֵר לְהַכְעִיס.....	69
D. SHABBOS DESECRATORS	76
E. THE מוֹמֵר לְתַאֲבוֹן.....	82
F. <i>TINOK SHENISHBAH</i>	85
G. SUMMARY	88
Chapter IV: Contemporary Non-Observant Jews	92
A. THE מוֹמֵר לְתַאֲבוֹן.....	93
B. <i>TINOKOS SHENISHBU</i> —ACTING THROUGH IGNORANCE.....	95
C. SOCIETAL INFLUENCE.....	111
D. NOT YET REPROVED	113
E. RESTRAINT IN FRONT OF DISTINGUISHED PEOPLE	115
F. OUTREACH AND THE STATUS OF <i>TINOKOS SHENISHBU</i>	115
Chapter V: Halachic Applications of Tinokos Shenishbu in Our Time.....	121
A. PARTICIPATION IN PUBLIC PRAYER.....	122
1. <i>Minyan</i> / 2. <i>Shaliach Tzibbur</i> / 3. <i>Being Called to the Torah</i> / 4. <i>Bircas Kohanim</i> /	
5. <i>Shortening the Tefillos</i>	
B. HANDLING WINE.....	142
1. <i>Wine of a Non-Jew</i> / 2. <i>Wine of a Shabbos Desecrator</i> / 3. <i>The Definition of</i>	
<i>Handling</i> / 4. <i>Is the Wine Left in the Bottle Forbidden?</i> / 5. <i>Boiled or Pasteurized</i>	
<i>Wine</i> / 6. <i>Sealed Wine Bottles</i> / 7. <i>Discharging One's Obligation with Kiddush</i>	
<i>Made by a Shabbos Desecrator</i> / 8. <i>Giving Wine to a Shabbos Desecrator</i>	
Chapter VI: Lifnei Iver	159
OVERVIEW	159
A. INTRODUCTION	160
B. BAD ADVICE	163

C. SERVING AS AN ACCOMPLICE TO TRANSGRESSION	169
D. ONE SIDE OF THE RIVER.	173
E. OTHER FACTORS	179
F. ENGAGEMENT IN A MITZVAH	179
G. OBJECTS USED FOR PERMITTED AND FORBIDDEN PURPOSES	180
H. DELAYED CAUSATION.	183
I. AUGMENTING THE VIOLATION	186
J. NOT WITH THE ARTICLE ITSELF	188
K. VERBAL ABETMENT	188
L. POSSESSION	189
M. WHEN THE SINNER DOES NOT REALIZE THAT HE IS SINNING	190
N. SAVING A PERSON FROM A GREATER SIN	190
1. <i>Causing the Less Substantial of Two Sins</i> / 2. <i>Altruistic Abetment</i>	
O. IN HIS BEST INTEREST	197
Chapter VII: Invitations for Shabbos	201
A. INTRODUCTION	201
B. GROUNDS FOR STRINGENCY	205
C. THE LENIENT VIEW.	216
D. CONCLUSION	227
Chapter VIII: Kiruv through Food	229
A. INTRODUCTION	229
B. TO WHOM MAY FOOD BE GIVEN: THE FUNDAMENTALS	230
C. TO WHOM MAY FOOD BE GIVEN: GROUNDS FOR LENIENCY.	235
D. TO WHOM MAY FOOD BE GIVEN: THE CONCLUSIONS	239
E. HEAD-COVERING FOR MEN	242
Chapter IX: Marriage	244
A. MATCHMAKING.	244
B. OFFICIATING AT WEDDINGS OF NON-OBSERVANT COUPLES	247
C. OFFICIATING AT THE MARRIAGE OF AN INTERMARRIED COUPLE AFTER CONVERSION	253

XVI   *The Laws of Outreach*

D. WHO MAY IMMERSE IN THE MIKVAH	255
E. FAMILY PURITY AMONG INTERMARRIED COUPLES	257
F. MARITAL COUNSELING TO NON-OBSERVANT COUPLES	260
Chapter X: Teaching Torah	263
A. TEACHING TORAH VS. <i>TOCHACHAH</i>	263
B. TEACHING CHILDREN—TEACHING STUDENTS	265
C. THE COMMUNAL RESPONSIBILITY	269
D. TEACHING TORAH TO THE NON-AFFILIATED	270
E. SHOULD TEACHING THE UNAFFILIATED TAKE PRECEDENCE OVER TEACHING OTHERS	272
F. PERSONAL TORAH STUDY VS. TEACHING STUDENTS	278
G. <i>BIRCAS HATORAH</i>	281
H. TEACHING TORAH TO NON-JEWS	282
1. <i>The Prohibition on the Non-Jew</i> / 2. <i>The Prohibition to Teach Non-Jews Torah</i> /	
3. <i>Teaching a Group Consisting of Both Jews and Non-Jews</i> / 4. <i>For the Sake of</i>	
<i>Conversion</i> / 5. <i>Seven Noachide Laws</i> / 6. <i>Laws without Detailed Rationale</i> /	
7. <i>Tanach</i> / 8. <i>Casual Inquiries</i> / 9. <i>General Principles of Judaism</i> / 10. <i>Summary</i>	
Chapter XI: Male-Female Interactions	313
A. INTRODUCTION	313
B. INSUFFICIENT ATTIRE	315
C. SACRED WORDS	316
D. <i>KOL ISHAH</i>	322
E. SHAKING HANDS	326
F. CO-ED EVENTS	333
G. MIXED CLASSES	339
H. <i>YICHUD</i>	341
Chapter XII: Loving and Hating All in One	346
A. TO HATE OR NOT TO HATE?	346
B. THE DIFFERENCE BETWEEN <i>ואהבת</i> AND <i>לא תשנא</i>	350
C. LIMITED HATRED	355
D. HOW WE RULE	360
E. APPROACH I: LOVE AND HATRED ALL IN ONE	363
F. APPROACH II: LOVE THE WICKED, HATE THEIR ACTIONS	365

G. APPROACH III: HATE, BUT IN SMALL DOSES	368
H. PAIN NOT HATRED	369
I. THE SIN, NOT THE SINNER	371
J. PRAY THAT EVEN THE WORST EVILDOERS DO <i>TESHUVAH</i>	375
K. HATRED HAS A MOMENTUM OF ITS OWN.	378
L. TODAY	380
M. SUMMARY	380
Chapter XIII: <i>Tochachah</i>	386
A. <i>TOCHACHAH</i> : IT'S ALL ABOUT CARING.	386
B. OVERVIEW OF THE MITZVAH OF <i>TOCHACHAH</i>	389
C. BEARING SIN	390
D. WHAT TYPES OF SINS	392
E. <i>TOCHACHAH</i> IN THE COMMUNITY	393
F. THE GOAL OF <i>TOCHACHAH</i>	395
G. IMPLEMENTING <i>TOCHACHAH</i>	396
1. <i>A Mitzvah That Requires Strategizing</i> / 2. <i>Soft Rebuke</i> / 3. <i>Providing the Tools for Change</i> / 4. <i>Setting an Example</i> / 5. <i>The Limits of Tochachah</i> / 6. <i>The Limits of Tochachah to an Individual</i> / 7. <i>עבירתך במצוות</i> / 8. <i>The Limits of Tochachah to a Group</i> / 9. <i>Ineffective Tochachah—Do You Get a Mitzvah if You Don't Succeed?</i>	
H. PRACTICAL PARAMETERS OF THE MITZVAH OF <i>TOCHACHAH</i>	423
1. <i>Deliberate Sinners</i> / 2. <i>The Unwitting Transgressor (שוגג)</i> / 3. <i>Contemporary Non-Observant Jews</i>	
I. SUMMARY OF THE PRINCIPLES OF <i>TOCHACHAH</i>	433
Chapter XIV: <i>Chanufah</i> and Outreach	436
Appendix I: WHAT DO TORAH LEADERS MAINTAIN ABOUT ENGAGING IN OUTREACH.	439
Appendix II: RAISING CHILDREN IN A NON-IDEAL ENVIRONMENT WHEN ENGAGING IN KIRUV.	443
Appendix III: TRIAGE IN KIRUV: WHO TAKES PRECEDENCE?	449

PREFACE

A. THE HALACHIC APPROACH

The *mekarev* has dedicated his life to bringing Jews to doing Hashem's will. He does that by example and by education, by being a wonderful person and an inspiration. Surely, the *mekarev* is one who should be showing maximum fealty to the very halachah he wishes his "*mekarevees*" to adhere to. As such, it is a part of the basic toolbox of the *mekarev* to be proficient in the knowledge of those areas of halachah which impact on the unique parts of his *avodas Hashem*. He should study, but only in order to ask. For the answer to these questions will not lie in any *sefer* but rather with a living *posek*. As Rav Moshe Feinstein wrote, concerning *psak* in general:

And only a *Mara D'Asra* knows how to decide a final *psak*...And even when he knows the local conditions of the place, and he is fit to decide on this matter given his greatness in Torah and his greatness in pure *yiras Hashem*, still he should take into consideration places that are nearby that have no need for this *psak*, lest they come to rely on this *heter*, and the *kilkul* will be more than the *tikun*.¹

---

1 ולדוגמה, כתב בשו"ת אגרות משה (יורה דעה חלק ג סימן פא):

"ורק מרא דאתרא יודע להחליט בזה הוראתו, וגם המרא דאתרא שיודע מצב המקום והוא ראוי להורות בזה מצד גדלותו

So many factors go into the conclusions of the *poskim* on issues that impact on *kiruv rechokim* that no author could ever aspire to write them all down.

In order for the *mekarev* to ask his *she'eilos*, several things need to be in place. We must not only know a certain amount of Torah, but we must also have the right attitude. Rav Aharon Leib Shteinman once stated that the need to know the *Shulchan Aruch* for anything one might wish to do is similar to the need to know the protocol prior to appearing before a king;² one would both want to avoid punishment for any wrongdoing, as well as be familiar with the customs so that he acts in a proper manner before the king. Similarly, we as outreach professionals ought to frame our approach to the laws of *kiruv* not only in terms of what the halachah allows us to do, but also in terms of how the King would like us to behave.

Many of us are used to thinking of *kiruv rechokim* as an ongoing situation of extenuating circumstances requiring whatever halachic dispensations we can lay our hands on in order to accomplish the task at hand. There is a certain element of truth in this. The outreach professionals try to present the Torah to a population whose behavioral standards may be entirely different than our own—a population that is accustomed to men and women intermingling, that is often dressed inappropriately, that does not keep Shabbos, nor bless before and after eating. The *poskim* are more lenient overall because of the halachic basis for claiming that outreach constitutes spiritual lifesaving.³ Conversely, they do not want our actions

בתורה וגדלותו ביראת ה' מהורה, יש לו להתחשב עם מקומות הסמוכים שאין צריכים לזה שלא יסמכו על היתר מקום זה ויהיה הקלקול יותר מהתיקון".

2 קובץ חובת הלכה (חלק ראשון עמוד ט) בשם הרב אהרן לייב שטיינמן:

"לכל דבר שרוצים לעשות צריך לדעת שולחן ערוך. ולמה הדבר דומה לאחד שצריך ללכת אל המלך, בוודאי שהוא רוצה ללמוד לפני זה האריך מתנהגים כשבאים אל המלך, כי אם הוא יבוא אל המלך בלי שיידע האריך להתנהג, יכול להיות שייענש, כי לא יתנהג בדרך ארץ שצריך להתנהג לפני המלך!"

3 ספר חומת הדת של החפץ חיים (מאמר ג בהג"ה):

"והדבר דומה למי שרואה את חברו טובע בנהר או שאר סכנה שמוצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו 'לא תעמוד על דם רעך' ואם אין בכחו להצילו בעצמו מחויב לשכור אנשים להציל ואם נתעצל בזה עובר בלאו דלא תעמוד וכו'... וכמו כן כשאנו רואים אנשים שמרוב חלישת דעתם וגודל טרדותם בהבלי הזמן נשתכח מהם תורת ה' וגודל חיוב קיום מצותיו ועל ידי זה באים לעבור על דברים שיגרמו לכרות נפשם מארץ החיים בודאי אסור לנו להתעצל מלזרז לקיים את דברי ה'".

to distance anyone from the Torah, *chas v'shalom*.⁴ They are even lenient with *ba'alei teshuvah* after they are no longer in a religiously perilous state.⁵

Having said that, the *poskim* also stress that our Creator wants outreach to be performed entirely within the halachic framework,⁶ and our natural instincts of what the halachic parameters in *kiruv* may be are often wrong. The *poskim* are not lenient everywhere and often make fine distinctions between one case and another.

We, as outreach professionals, do not want to be halachically second-rate Jews.

Take the issue of Shabbos. The issue of causing one to drive on Shabbos is so serious that Rav Shmuel Vosner declared that a Shabbos *bris milah* should be postponed if it would generate Shabbos desecration when transporting the baby or taking pictures, etc.⁷ Although

- 4 מכתב מהרב שלמה זלמן אויערבאך (הובא במבוקשי תורה כרך 2 קובץ טו, וספר בינה ודעת עמוד מג הערה 1):
"רבו מאוד הסוברים שאין לצרף מחלל שבת בפרהסיא למנוח כך פסק גם משנה ברורה, אולם במקום הצורך יש לסמוך על אלה שכתבו שבזמננו שהפרוץ מרובה על העומד הרי הם כתונות שנשבו לבין הגויים, ואפילו הם יודעים מעט, מכל מקום קל הדבר בעיניהם והם טועים לחשוב שזה לא כל כך נורא, ולכן בשעת הדחק יש להקל אולם אם אפשר להתפלל במקום שיש מנוח של אנשים כשרים ברור שזה עדיף, אלא שיש להשתדל שלא לגרום צער ועלבון לאנשים וכל שכן שלא לגרום להם התרחקות הם ושילם מהדרי".
- 5 הרב אהרן פלדמן אמר לי שהרב יוסף שלום אלישיב אמר לו שבנוגע לבעלי תשובה צריך להקל עד השמים.
ובאמת, מצד אחד בעלי תשובה המתמודדים עם הורים לא דתיים וכגון אתגרים הוו סיבה יותר מוצדקת לקלות, אבל להתיר למקרב כשיטה מתמדת בעבודת השם כשיעודו הוא דווקא התקרבות של הולדת לתורה הקדושה היו כעין תרתי דסתרי.
- 6 שו"ת ודברת בם מהרב דוד פיינשטיין (סימן קיד) הביא את דברי אביו בשו"ת אגרות משה וכתב:
"ודין זה נוגע למעשה לכמה בני תורה שרוצים לקרב בעלי תשובה קודם שמתחילים לשמור שבת, ואומרים דיש תועלת להם לבא לאכול בשבת דלכאורה אי אפשר לעשות כן אם וודאי יחללו שבת בגלל ההומנה..."
ושם, בסוף התשובה, הוסיף העורך:
"ושמעת ממה"ג ראש הישיבה רב דוד פיינשטיין דבכל ענינים של קירוב רחוקים, דעת אביו היה דבדרך כלל אין להקל בענין שום הלכה כדי לקרב רחוקים, ואדרבא המשפיע צריך לשמור כל הדינים ועל ידי זה ממילא יכול להיות משפיע על אחרים.
וידוע שלענין קירוב רחוקים השיב מהר"ר הרב יוסף שלום אלישיב לכמה שואלים דאי אפשר לבטל אות אחת מהשולחן ערוך אף על גב דכמה שואלים הדגישו דבלי זה אי אפשר לעשות את הפעילות של קירוב רחוקים, ולכאורה דעתו כדעת האגרות משה וכמש"כ".
- 7 שו"ת שבט הלוי (חלק ד סימן קלה):
"ואין שום היתר בזה, ואסור למהלך לסייע עוברי עבירה...דהרי אפילו באיזמל לצורך מילה אין מחללין ודוחין המילה מכל שכן חילול שבת של הבאת התינוק וצילומים וכיוצא באלה...מוטב לבטל המצוה בשב ואל תעשה [לדחות את המילה עד מחר] שלא לבא לחלל שבת ודאי בקום ועשה".

ענין שם שדחה מה שתלמיד חכם אחד השיב עליו דשאני איזמל דאיכא חילול בגוף המצוה מה שאין כן כאן. וכתב שאף על פי שלפי הבית יוסף (אורח חיים סימן תקכו) יוצא דאין דוחין המצוה מחשש דילמא יצמח מזה חילול שבת, הא אילו ידענו בודאי שהמצוה גוררת חילול שבת בגוף מצות מילה. שחילולי שבת אלה לא שייכים לעצם המצוה של הבאת תינוק ואיזמל. ועדיף לבטל המצוה בשב ואל תעשה. שלא לחלל שבת ודאי בקום ועשה.

many disagree with him,⁸ his statement is an indication of the seriousness of the issue.

We have to be careful that Shabbos desecration does not become the new norm and that we are not inadvertently communicating a message that, somehow, the *Shulchan Aruch* got rewritten for outreach professionals, and that for the sake of *kiruv*, we simply have to accept all forms of Shabbos desecration committed by the people with whom we work.

It is worthwhile to remember that Chazal went so far as to override the mitzvos of shofar and lulav on Shabbos rather than risk even one instance of Shabbos desecration.⁹ Hence, the *poskim* of our generation who permitted inviting a non-observant person for Shabbos did so under proscribed conditions. For example, Rav Shlomo Zalman Auerbach, who allowed, under qualified conditions, to invite Shabbos violators to Shabbos services, instructed that the parking lot of the shul (or

[וכן כתב בקצרה גם כן בשו"ת שבט הלוי חלק א סימן רה].

וכן כתב בחלק א סימן רלה בהגהות הקצרות לשולחן ערוך, ובחלק ד סימן קלד אות ד.

הרבה חולקים על סברת השבט הלוי הנוכר לעיל ומתירים מילה בשבת אפילו כשזה יגרם חילול שבת על ידי הבאים: 8

בשו"ת מנחת יצחק (חלק ג סימן לה אות ד-1):

"אך דא עקא עוד ביותר מה שבאים בני המשפחה במכונית שלהם להברית מילה, וזה הוי בגרמא דיליה, אבל שפיר העיר כבוד תורתו, מה דלאו הכי בתרי דנהרא, כיון שאם לא יעשה הוא, יעשה מוהל או רופא שאינם גוונים כ"ל, ואם כן לא שייך משום לפני עור, אלא שעדיין יש בזה משום איסור מסייע ידי עוברי עברה... אבל יש לומר כיון דאם לא יעשה הוא, יעשה אחר, אשר יש לחוש דלא יעשה כהוגן, ושתי רעות יעשה, לא יחא נמול כהוגן, וגם חילול שבת במילה גופיה...

אם אנו דנין רק משום דמצוה להפרישם, דלא שייך לפני עור כיון דלאו הכי תרי עברי דנהרא, אם כן אדרבא כמה שהוא ימול, יצילם מהשתי רעות שיעשו, נוסף על האיסורי שבת אחרים, בנוגע להמילה גופיה כ"ל... הנה לעניות דעתי כהאי גוונא, דאין הוא מתענה אותם או מכשילים, לא במעשה ולא בדיבור לעשות עברה... ורק שעל ידי שעושה מעשה המילה, אפשר שיגרם, שאחרים יחללו שבת על ידי זה, לא הוי רק בכלל אפרושי מאיסורא, וכמו מי שיש בידו לסלק האיסור, ואינו מסלקו...

וכל זה אף אם היה עוסק רק בדבר הרשות, מכל שכן בכגון נדון דידן שעוסק בדבר מצוה גדולה, שחביבה מצוה בשעתה".

שו"ת ציץ אליעזר (חלק ו סימן ג):

"וכשם שלא יצויר לומר למשל שלא יפתחו הבית כנסת בשבת להתפלל בו מפני שעל ידי כך ישמעו מחללי שבת שישנו בכאן בית כנסת ותפלה בצבור ויסעו במכונית לבית כנסת לעת מצוא שלהם (דבר שמצוי בעונותינו הרבים באמריקה), כן אין לומר שהמוהל יבטל החיוב שמוטל עליו... שיש להתריע ולמחות בכל האמצעים שביד כשרואים על המקום את החילולים לדרוש במפגיע להפסיק החילולים ולחכות עם המילה עד שיחדלו אלא שאם לפי ראות עין ישנה איזה תקוה לגדירת פירצת החילול שבת להבא בזה שימנעו מלמול בשבת מילות כאלה ארבע או חמש פעמים... בכי האי גוונא אפשר שפיר להמנע מלמול, וכדנתבאר לעיל בדברינו במילתא בטעמא".

ועיין מה שנכתב בשם השרידי אש בקטע הבא – "miritaM ehT" ותלמוד גם כן לכאן ואין כאן מקום להאריך.

ראש השנה (דף כט ע"ב): 9

"דאמר רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקאין בתקיעת שופר גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעברנו ארבע אמות ברשות הרבים והיינו טעמא דלולב והיינו טעמא דמגילה".

wherever the service is being held) be closed.¹⁰ Notably, he did not want this limited *psak* to be publicized, and in fact, his fears that it would be used as a blanket *heter* were realized.¹¹

Many of the *heterim* were given to out-of-town community rabbis to allow people to drive to shul as a temporary measure.¹² Rav Shlomo Zalman Auerbach stated that these *she'eilos* are individual, and that one cannot make *klalim* and blanket *heterim* out of any specific answer since any answer is, to begin with, based on an exceptional הוראת שעה tailor-made to that situation.¹³

Therefore, even if we rely on a *heter* that allows us to invite someone for Shabbos, we should never give up trying to minimize the *chillul Shabbos* involved. Rabbi Moshe Sher, a renowned *mohel* in South Africa, maintained that when there was a probability that guests would drive to a Shabbos *bris*, the *bris* should be performed in the late afternoon, and he instructed the family to make the *seudah* on *motzaei Shabbos*.¹⁴ Similarly, bar mitzvah celebrations can be made on Sundays.¹⁵ Here,

-
- 10 שו"ת מנחת שלמה (חלק ב מהדורה קמא סימן ד ס"ק י, והודפס שוב ברבבות אפרים חלק ז סימן תב):
"מגרש חניה של בית הכנסת אשר בו מקיימים את התפילה חייב להיות סגור במשך כל השבת ויום טוב."
- 11 בספר מעדני שלמה (עמוד פא):
"אמר לי [הרב שלמה זלמן אויערבאך] שיש לו מזה הרבה עגמות נפש שהתפרסם... ויש לו צער גדול ממה ששמע שיש מקומות שעושים מזה כלל להזמין תמיד אנשים כאלה בשבת."
ואף על פי כן ראיתי לנכון להביא את דבריו כאן היות שהיום פסק הזה די מפורסם והודפס גם בשו"ת שלו (שו"ת מנחת שלמה חלק ב מהדורה קמא סימן ד סעיף קטן י) והודפס שוב בשו"ת רבבות אפרים (חלק ז סימן תב):
"ומכל מקום נוהרתי לכתוב את התנאים באיזה אופן אמר את הדברים עם איזה תנאים ועם איזה הגבלות".
- 12 רב דוד קאהן ספר שהיו קהילות מחוץ לעיר שנבנו בגלל שגדולי ישראל הורו שהקהילות יכולות לקבל גם כן הבאים לבית כנסת בשבת וחגים שם. (בכינוס של POJA).
- 13 איתא בספר מעדני שלמה (עמוד פא):
"והוסיף [הרב שלמה זלמן אויערבאך] שבדאי אסור לקבוע כללים בדברים כאלו, ואמר בתקיפות שדבר כזה יכול להביא חורבן התורה חס ושלום, על ידי שיתירו בהפקרות את הנסיעות בשבת לשם קירוב, ותמיד צריך לדון כל מקרה לגופו, דמה שרשאי לעשות הוא מפני שלפעמים מותר לעשות דבר שהוא אסור לשם קירוב, וסומכים אז על קולות נוספות, כגון שבלאו הכי הוא היה נוסע למקום אחר וכדומה, אבל אין לעשות כללים מספרות אלו, דעצם ההיתר הוא רק באופן יוצא מו הכלל ובגדר הוראת שעה".
- 14 בעדות בנו, רב אורי שר, בשיחה איתי.
- 15 ומאידך הרב אליהו שליזנער [המרא דאתרא של שכונת גילה בירושלים] התיר לעשות בר מצוה בשבת ליהודים שלא שומרים תורה ומצוות משום שאם לא נעשה ככה, ילכו לרפורמים. וסברא זו בגדר הסברא שגביר לקמן שמותר לסייע לבן אדם בעבירה שאם על ידי זה יצילו אותו מעבירה יותר גדולה.
- שו"ת שואלין ודורשין (חלק ג סימן ב):
"אלה המעשים המבקשים לערוך בר מצוה כמנהג ישראל סבא ברור שיש עליהם דין של תנוקות שנשבו שאינם מחללים שבת אלא לתיאבון ומשום יצרם הרע ולא חס ושלום להכעיס ועליהם כתב החזון איש בהלכות שחיטה דמצוה לאהוב אותם ולקשור

the stress is on our attitude towards halachah when, as mekarvim, we appear to be in a perpetual situation of *she'as hadechak*. Are we pained every time someone drives to or from our Friday night dinner (if that is our *psak*)? Do we strive mightily to reduce every little bit of *chillul Shabbos* that we can? Or do we accept with equanimity, if not complacency, that the situation is what it is?

Positive and Negative Kedushah

The Maharal states that the negative commandments are the fundamental framework—the parameters of life in which we operate.¹⁶ In any aspect of our religious mission, we have to first enter into the framework, the negative commandments. Once we are already within that framework, however, the positive commandments provide us with the ability to actualize the metaphysical acquisition that we are able to attain¹⁷—סור מרע ועשה טוב¹⁸.

This is like wanting to get from one place to the next: first, one must get onto the right highway and face the proper direction; only then is one ready to travel.

The positive and negative commandments relate to two different types of *kedushah*. The Torah commands us to be holy.¹⁹ *Rashi* explains that this means that we should remove ourselves from the sins of

אותם בעבותות של אהבה ולקרבם לתורה ומצוות ולהאיר בפניהם תורתנו הקדושה ובפרט שאם בין כך הם נוסעים בשבת קדש מה מונע בעדם ללכת לבית תפילה רפורמי שהגסיעה במכונית שם היא חלק ממצוות עונג שבת, עפר לפיו, ויקבלום שם בסבר פנים יפות—שם תוכלנה גם הנשים להכנס יחד עם הגברים...נראה דאין לדחות יהודים אלה הבאים לערוך בר מצוה לבנם בבית הכנסת ואדרבא יש לקבלם בעבותות של אהבה וכבוד".

16 תפארת ישראל (פרק ז):

"כי על ידי סדר הזה האדם אינו יוצא מן הסדר כלל".

וכן כתב בהרבה מקומות.

17 גור אריה (בראשית מו, י):

"והחילוק שיש בין עשה ובין לא תעשה ידוע לכל משכיל, כי מצוות עשה הוא קנין מעשה מפני שהיא קנין, אף על גב שלא מתחייב בה—אם לא יעשה יהיה חסר המצוה שהיא קנין מעשה. אבל מצוות לא תעשה—שאין המצוה קנין המעשה, רק שישב ולא יעשה ואינו קונה שום דבר, ועיקר המצוה שלא יעבור רצון הבורא יתברך שאסור עליו".

18 תהלים (לד, טו):

"סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפו".

19 ויקרא (יט, ב):

"קדושים תהיו".

sexual immorality,²⁰ as it is the epitome of incompatibility with sanctity. However, whenever we do observe a negative commandment, we not only stay away from defiling holiness, we positively achieve an active state of holiness.

There is a second meaning of *kedushah*, as explained in the *Reishis Chochmah*. This involves active engagement of the world for holy purposes. When we say *asher kideshanu b'mitzvosav*, we certainly do not mean the sanctity of asceticism (*prishus*). Rather, we are referring to the active engagement of the positive commandments.²¹ Rabbeinu Yonah points out that all of the great and enabling attributes are to be found through the positive mitzvot; therein lie the commandments to love and fear Hashem, to know Him and reflect on His ways, to be holy, to serve Him, and thus to cleave to Him.²² However, all of this is under-

20 רש"י (ויקרא יט, ב):

"הוא פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה."

21 ראשית חכמה (שער הקדושה – פרק ראשון):

"ויש בחינה ב' בקדושה שהוא המשכת אור הקדוש עלינו כדי שנסתתר ונתלבש באותה הקדושה, וזו היא כנגד עשה טוב. וראיה לזה שאמרו ז"ל בתנחומא בפרשת ציצית בפסוק והייתם קדושים לאלהיכם, זה לשונם, בזמן שאתם עושים את המצות אתם מקודשים ואימתכם על האומות, פירשתם מן המצות נעשיתם מחולליו, עד כאן לשונם. וכן אמרו גם כן במכילתא בפסוק (שם כב, ל) ואנשי קדש תהיו לי, זה לשונם, איסי בן יהודה אומר כשהמקום מחדש מצוה על ישראל הוא מוסיף להם קדושה, עד כאן לשונם. הרי בבאור כי עשיית המצוה מקדש את האדם ומוסיף לו קדושה. והענין כי עשיית המצוה עושה לבוש אור לנשמה, כדפירש בוזהר בכמה מקומות, שבאותו הלבוש תתלבש בגן עדן תחתון, ולכן בעשיית המצוה מקדש עצמו, ולכן אנו אומרים בברכות קיום המצות אשר קדשנו במצותיו, כי עשיית המצוה תקדש הנשמה ותלבישה באור חדש, ויש כמה פרטים אשר הם ממשיכים קדושה על האדם בקיום המצות בציצית ותפילין כדפירשו ז"ל ויתבאר עוד. וכן בענין הקדושה שאנו מקדשים בכל יום קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ, פירש הרשב"י ע"ה (זהר פרשת אמור דף צג) שכוונת הקדושה היא למשוך כל אחד ואחד מהקדושה עליונה עליו, וזה לשונם, וכלא לנחתא מקדושתא דלעילא לתתא לקדש כל חד חד גמיה בהאי קדושה ולנטלא ליה למפרש פרישו דקדושתא על גביה, ורזא דא ונקדשתי בתוך בני ישראל בקדמיתא ולבתר אני ה' מקדשכם, עד כאן לשונם. וביאר אחר כך כי במלת כל הארץ כבודו, יכוון למשוך הקדושה עליו, מבואר כי בתחלה אנו מקדשים למעלה קדוש קדוש קדוש, והיינו ונקדשתי בתוך בני ישראל, ואחר כך הוא יתברך משפיע מקדושתו העליונה עליו, והיינו אני ה' מקדשכם, ונעשה מהקדושה ההיא לבוש לנשמה, כמו שאמר למפרש פרישו דקדושתא על גביה. ונמצא שהוא כענין תקון מצות עשה. שעושה לבוש לנשמה כדפירש, והיינו בחינה ב' בקדושה שהוא עושה טוב."

22 שערי תשובה (שער שלישי אות יז):

"ודע כי המעלות העליונות נמסרו במצות עשה, כמו מעלת הבחירה, שנאמר (דברים ל, יט) ובחרת בחיים. ומעלות תלמוד תורה, שנאמר (שם ו, ז) ודברת בם. ומעלות לכת בדרכי ה', שנאמר (שם כח, ט) והלכת בדרכיו. ומעלות התבונן בגדלות ה', שנאמר (שם ד, לט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים. ודוד אמר (תהלים יד, ב) ה' משמים השקיף על בני אדם לראות היש משיכיל דורש את אלקים. ומעלות זכרון חסדיו והתבונן בהם, שנאמר (דברים ח, ב) וזכרת את כל הדרך. ונאמר (שם ח, ה) וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלקיך מיסרך. ודוד אמר (תהלים קז, מג) ויתבוננו חסדיו ה', ונאמר (שם כז, ג) כי חסדך לגד עניי. ומעלות הקדושה, שנאמר (ויקרא יא, מד) והתקדשתם והייתם קדושים. ומעלות העבודה, שנאמר (דברים י, כ) אותו תעבוד. ומעלות היראה, שנאמר (שם ה' אלקיך תירא. ומעלות האהבה, שנאמר (שם ו, ה) ואהבת את ה' אלקיך. ומעלות הדביקות, שנאמר (שם י, כ) ובו תדבק. לכל אחת מהנה כמה מדרגות, כאשר יתבאר בעזרת השם. ובעבור המעלות

mined when one is not in the framework to begin with (the negative commandments). One might be traveling at a mighty speed, but he is on the wrong highway!

The *mekarev* must therefore ensure that first and foremost he is on the right highway—that he is not transgressing anything in the course of his outreach work. Only then can he move—can he fulfill the holy and elevating mitzvos of *kiruv rechokim*.

For both of these areas, the negative and the positive, a knowledge of halachah is required. The Chazon Ish gives several examples of how someone who is not oriented by halachah can have wonderful personality traits and yet still unknowingly do the wrong thing. All the *yiras Shamayim* in the world won't help him do the right thing if he is not anchored in halachah.²³ In a frightening statement, the Chazon Ish states that a person of refined attributes who does not know the halachah is likely to act with greater malice than a person who has not so refined his personality, for he will put the full force of his highly developed character into defending a position which is in fact wrong.²⁴ Such a person may have studied a great deal and have deep and sophisticated insights into *yiras Shamayim* and personality refinement; even so, he cannot relate to wisdom.²⁵

As outreach professionals, we ought to desire to be *l'chatchila* Jews. We ought to see ourselves as equally committed to a *psak* that will be

---

האלה נברא האדם, שנאמר (ישעיה מג, ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו. ומה תקות הנברא אם לא ישים עמל נפשו ועיקר עסקו בדברים שנברא בעבורם?!"

23 אמונה ובטחון (פרק ג אות ט):

"הנה מבואר בדבריו ז"ל כי השתדלות כללית בקניי היראה לא מצא עדיין את העיקר, והעיקר חסר בנפשו, אם לא למד ולא עמל בעיון ההלכה..."

24 אמונה ובטחון (פרק ג אות יא):

"ובני אדם השלמים בטוב המדות...ואת הלכות המשפט לא למדו, ולבם לא קנה את אהבת המשפט, צפויים המה לחלי של עוות הדין יותר מאלה ההדיוטים שלא למדו את מוסר היראה ותורת המדות, כי ממדות היצר הרע להכניס גבהות הלב ותקיפות הדעת בלב המשתלם, ומביט על אנשי המון הבטה גאונית, כאילו הוא מורם מהם למעלה למעלה, וכל מה שהוא עושה הוא בעיניו מן המעשים היותר נדיבים ומתוקנים, וכשחוק יהיה בעיניו אם יחשדוהו כי הוא עושה חמס נגד הדין".

25 אמונה ובטחון (פרק ג אות יז):

"מי שלא עמל בהלכה אין לו חלק בחכמה...[ואפילו אם הוא בא] לחדש חידושים אין בהם ממה שנאמר למשה מסיני, אף שהן שיחות של יראת שמים ותיוקן המדות, או חקר חיצוני בהלכה, אבל אינן מספיקות את התכלית המבוקש מהאדם עלי חלד, כל שאינן מתלוות עם ידיעת התורה הדינית".

stringent as we are to one which will be lenient. It is true that there are many *heterim* for someone engaging in this form of *avodas Hashem*. For example, it may be justified, for *kiruv* purposes, for one to lower his kashrus standards within his family, as long as he is not eating any non-kosher food.²⁶

Similarly, it may be permitted to go to a place where there is no minyan when engaged in outreach.²⁷ In fact, even on Shabbos *Parashas Zachor*, there are those who say one may miss the Torah reading in order to prevent a non-observant Jew from violating the Shabbos.²⁸

Others say that it is proper to violate universally accepted *chumros* for the sake of outreach. Thus, it may be permitted, in the case of a real need, to play music for a *kiruv* event during the Three Weeks if it is before the week of *Tishah b'Av*. One who holds back from doing so would be classified as the *chasid shoteh* who refuses to save a drowning woman.²⁹

26 ספר עלינו לשבח (חלק ה סימן מא):

"במקרים בהם קיימים הבדלים בקצב ההתקרבות לחיי תורה ומצוות בין בני הזוג, או בין הורים לילדים ונוצרים עיוותים בשמירת כשרות הבית בבישול ובמאכל או בהלכות הבית... אין להתפשר שאחד יקל קצת ויאלץ מאכלים שיש בהם חשש איסור כדי שכן הזוג יתקרב על ידי כך לתורה ומצוות. אך אם המדובר הוא על רמת כשרות של הידור, כאשר המצרכים ודאי כשרים, בכי האי גוונא אפשר להקל. כי אין אומרים לאדם חטא כדי שיוכח חברך ולכן אם החשש הוא דגדר חטא, אסור להתפשר. אך אם מדובר על רמת כשרות של 'הידור' מותר ובעין שכתב הב"ח ביורה דעה הלכות חדר סימן רצג (הביאו שם באר הגולה) 'מי שהורגל בשאר פרישות ומפורסם לחסיד, רשאי לנהוג איסור חדש בחוץ לארץ... ועוד נראה דאין לנהוג איסור חדש אלא ביושב בביתו, אבל אם מיסב בסעודה עם תלמיד חכם שנוהגים היתר, אסור לו לנהוג איסור בפניהם' עכ"ל."

27 שו"ת שבט הלוי (חלק ו סימן לו):

"ואשר שאל שישנם ישובים שרוב התושבים רחוקים מיהדות אך ישנם כאלו שהתעוררו מתרדמתם ורוצים שכבר יבא אליהם לשבתות, והספק בידו אם יכול להתמודד עם כל זה, ובפרט אולי לא יהיה לו שמה מניין—ואולי בכזה נאמר קשוט עצמך תחלה—או שנאמר צו השעה להציל כל מה שאפשר להציל."

בתשובת דבר זה אומר כי אי אפשר לקבוע דבר ברור בזה על פי המדרש כי בודאי לית דין ולית דין שאם יש חשש על מעלת כבודו וכיוצא באלה שיפגמו ביהדות על ידי זה אין צריכים ללכת ואסור ללכת, אבל לאידך גיסא אם יש תקוה שאפשר להציל נפש מלרדת לטמיון ומצולת העוונות כל ימיו הוא ובניו—הא דין מפורש באורח חיים סוף סימן שו דמי שהוציאו בתו ויש חשש שלא תטמא כל ימיה דמותר לחלל שבת עליה אפילו ללכת חוץ לג' פרסאות, ולא דוקא בתו הוא הדין לכל נפש ישראלית כמו שכתוב בפוסקים."

28 ספר עלינו לשבח (חלק ה סימן מא):

"מעשה בבן תורה חוזר בתשובה שאביו אהבו מאד וביקשו שיבוא להתארח אצלו בשבת. הבן השיב לו שאם לא יחלל שבת בהיותו אצלו יבא להתארח, והאב הסכים. באחד הפעמים כשהבן שב מתפלת שבת הריח עשן סיגריות בבית. הוא שאל את אביו לפרש הדבר, השיב לו אביו, ראה בני רק כשאתה בבית אינני מעשן אך כשאתה בבית המנסת מעשן אנכי. אך אם תתפלל בבית לא אעשן כלל. והנה הגיע שבת פרשת 'זכור', בא הבן לשאול האם יתפלל גם בשבת זו ביחידות כדי שאביו לא יעשן בשבת? השבנו לו להתפלל ביחידות ולשמוע 'זכור' בפורים כשיטת המגן אברהם הסובר שגם ב'בא עמלק' מקיימים מצוות זכור. כי גם כדאי לרדת מרמת זכור של תפלת שבת כדי שאביו יתקרב קצת ליהדות."

29 ירושלים במועדיה—בין המצרים מוהרב אביגדר נבנצל (סימן פא):

Most *poskim* recommend that outreach professionals should instruct someone on the way to doing *teshuvah* to get involved in keeping mitzvos in a balanced and orderly way, even if this requires guiding him to overlook certain mitzvos at present. Otherwise, he is in danger of losing all of his observance.³⁰ The *poskim* generally try to be as lenient as possible in *kiruv* matters when a person is willing to go only so far in keeping a particular mitzvah.³¹

My purpose for bringing these examples is to show how the *avodas Hashem* of *kiruv rechokim* may lead a *ben Torah* to keep individual halachos in a way that is different from the way he might have kept them under different circumstances. And yet, the *mekarev* ought to see himself as the *ben Torah* par excellence; after all, he is the conduit through which many others will come *tachas kanfei haShechinah*!

If HaKadosh Boruch Hu is asking the *mekarev* to be *meikil* in this or that instance, then that is His will. Equally so, HaKadosh Boruch Hu may want a different *psak*, and we should embrace this with no less enthusiasm. It is important to note that whenever the *poskim* do apply such leniencies for the sake of outreach, they do so with great hesitation, stressing that it requires the support of more than one halachic authority and limiting the scope of the dispensation to the particular case at hand.³²

There are many different halachic principles that affect a decision of this sort, but the overarching principle is that such leniencies are permitted only if there is absolutely no other way to accomplish the

"האם מותר להשמיע מוסיקה על ידי כלי נגינה או קלטת למטרת קירוב רחוקים לפני / אחרי תשעת הימים?

תשובה: ייתכן להתיר מפני שהדבר דומה לאשה טובעת בנהר שלא להיות חסיד שומה. אמנם צריך לשקול היטב אם יש צורך בזה".
 כך מסר לי הרב יצחק ברקוביץ. אמנם הרב חיים פנחס שיינברג אמר לי שאפילו בכי האי גוונא אסור להגיד להחזור בתשובה בפירוש שלא יקיים מצוה. ואמנם שהוא מסכים שהבעל תשובה צריך לחזור בתשובה באופן שיהיה קיום והמשך לשמירת המצוות שלו, מכל מקום צריך למצוא דרכים אך להסביר לו בלי להגיד לו בפירוש שלא יקיים מצוות ואפשר שהמתירים סומכים על זה שאומרים לאדם חטא כדי שיוכה חברך במצוה רבה וכגון להלל שבת כדי להציל שבועה שעומדת להיות נטמאת בין הגוים. ואם אומרים לאחר במקרה כזה כל שכן שאומרים לאדם עצמו שיחטא כדי שיוכה לכל היהדות שלו. ועוד יש לומר שלומדים זה מפקוח נפש שמחללין עליו את השבת אם כן כל שכן בפקוח נפש רוחנית וכמו שכתבנו במקום אחר ושם ציינו שהרב ירוחם פישל פערלא חולק ואומר שאין קל וחומר כזה.

לדוגמה עיין בשו"ת יביע אומר (יורה דעה חלק ו סימן ג) שהתיר שוחט לעופות לשחוט אפילו כשיש שבר בגף כי אם יחמיר ויפסול העוף ישחטנו בעל העוף בעצמו בסכין מטבח פגומה ויעבור על איסור נבלה. ונימוקו הוא שהיות שזה שבר בגף העוף הוא מחלוקת הבית יוסף שמתיר והרמ"א שאוסר, אף על פי שאנחנו מחמירים בהרמ"א, כאן יש להקל כפי המחבר ופרט שבדיקה זו היא מדרבנן, דמדאורייתא אולין בתר חזקת כשרות.

עיין בשו"ת משיב דבר (חלק ב סימנים מגומד), שרידי אש (חלק ב סימן נז), הר צבי (יורה דעה סימן יט), יביע אומר (חלק ו יורה דעה ג).

spiritual rescue. Moreover, outreach professionals have to be sensitive to the standards of the local Orthodox community and their *rabbanim*. Great care must be taken not to do anything outwardly that might contradict the views of the local *rabbanim* and certainly not to undermine their authority.³³

B. PURPOSE AND SCOPE

This is a book written for people who are engaged in *kiruv*. It would be appropriate, however, to question whether there is any such thing as a separate profession called “*kiruv* professionals.” As HaRav Yehuda Leib Lewis put it to me, “Every *Rosh Yeshiva*, *mechanech*, *rav*, and *avreich* is, by definition, engaged in enhancing, supporting, and defending fundamental Jewish values and observance. All of them are engaged in the enhancement of *kevod Shamayim*. While the skills and knowledge necessary will vary somewhat between the differing roles, the underlying responsibility is the same.” Hence, there are no mitzvos of *kiruv* per se, and it may have been more accurate to subtitle this work, “The Laws of Spiritual Giving,” rather than “The Laws of Outreach.” Having said that, those of us who are engaged in outreach tend to operate in a context that does have its unique challenges, and it is to address these challenges that this work was written.

This is not a book of practical halachah. No one should attempt to resolve practical halachic questions from this book. My primary intention in writing this book is to provide outreach professionals with insight into the halachic issues that are relevant to their lives. I wanted to give the reader a sense of the underlying logic of the *poskim* on a range of issues to enable the outreach professional to be more alert to the kinds of halachic queries he ought to be asking, and to ask them more intelligently. In addition, from a Torah study point of view, since the outreach professional has dedicated his life to these ideals, it is necessary for him to know the halachic context in which he ought to be operating.

The danger in this approach is that the reader may feel that he has some sort of halachic supermarket, where he can wander the shelves until he finds the conclusion that he wants. That would be an abuse of the processes of halachah and the very opposite of my intentions.

Readers who focus primarily on the text will understand the basic issues and primary opinions of the subjects dealt with. For those who want to journey further, the notes will provide greater depth.

Although these mitzvos have been fleshed out by many *poskim* over the ages, for many reasons these laws are not easily accessible. This book attempts to collect, organize, and make sense of these laws so that they will indeed be more accessible to the intended reader. Per force, my limited Torah knowledge requires that someone else will finish the job. When he does so, my hope is that he will find that my work makes his job a little easier.

In an attempt to give the reader a “halachic feel” of the issues, I have only brought down the most obvious and frequently asked questions about these matters. For numerous reasons, I have omitted many subjects important to the outreach professional. I have omitted the laws of conversion to Judaism, as well as the issue of determining the validity of one’s lineage. I have not dealt with the halachic status of the various alternative lifestyles, nor the many concerns that arise when a *kiruv* professional lives far away from a Torah community, which includes kashrus issues, prayer, and more. I have similarly omitted what our reaction to gay or transgender people should be, and I have not laid out the *sugya* of intermarriage. Perhaps one day, I, or someone else, will produce Volume Two to this edition.

Even on the subjects that I have addressed, it was necessary to leave out an enormous amount of the multitude of halachic queries that affect these subjects.

I have spent significant time clarifying the various types of sinners and our responsibilities toward them, prior to applying this to the unaffiliated Jew of our day. An understanding of these categories serves as the basis for much of what is said about the issues of our day, and here too, I did not find any comprehensive treatment of the subject. Someone who wants an in-depth understanding of these *sugyos* should study the first few chapters, which give the principles discussed throughout this

work. However, the more “practical” *sugyos*, which follow thereafter, can be understood on their own.

C. OTHER LITERATURE ON THESE TOPICS

Over the years, there have been numerous fine books that have been produced on the topics that I have dealt with. I have gone through all of them on some level, and I have gained immensely from them. In particular, "ומקרב בימין", by Rabbi Chaim Avraham Zakutinsky, which covers a very broad spectrum of practical issues—going in an orderly fashion from the writings of Chazal to those of the Acharonim. For someone who wants to learn these halachic issues properly, the two volumes of "ומקרב בימין" may be the ideal medium. Alternatively, the book, "רעך כמוך", by Rabbi Avraham Wasserman, is terrific for someone who wants to get a taste of how these halachic issues could be studied with “a taste of *lomdus*.” He also includes some important sources that I have not encountered elsewhere. Rabbi Daniel Travis has put out a compendium of a hundred responsa called "תקנת השבים" which is clearly laid out in *sugya*-form and is of a very high standard. For someone who wants a shorter work that nevertheless covers a lot of ground, I recommend "ספר עבודות אהבה", by Rabbis Mordechai Becher and Moshe Newman. Rabbi Moshe Weinberger produced a very readable and comprehensive volume in English, published by AJOP, called *Jewish Outreach: Halakhic Perspectives*.

Other works on these subjects include "שובה אלי", by Rabbi Yigal Snertz, and "משיבת נפש", by Rabbi Moshe Yegdiev. In addition, Rabbi Shmuel Lowy put out a booklet bringing many of Rav Yitzchak Berkovits' source notes plus some overview in English. Some of these source notes are available on the Jerusalem Kollel's website. Rabbi Dr. Jacob J. Schachter edited a book called *Jewish Tradition and the Non-Traditional Jew*, which is a collection of papers on the subject, including important historical and halachic perspectives that were presented in the context of the *Orthodox Forum*. Rav Yoel Schwartz wrote a work about *tochachah*, though with minimal sources. An earlier, more comprehensive work on the topic of *tochachah*, written in *sugya* form, is "ספר מצות התוכחה", written by Rav Meir Kaplan. "בינה ודעת", a monumental

work by Rabbi Menachem Adler, is also worthy of mention, though the book's conclusions are not always compatible with the source material used. In addition, the material therein is presented as halachic conclusions—an approach that I think is incompatible with the need for highly individualized halachic conclusions. In 1991, AJOP published a booklet entitled "שואלים בתשובה". It consists of invaluable responsa from Rav Chaim Pinchas Scheinberg on selected laws of *kiruv*.

I could not have produced this work without the efforts of the aforementioned and other works. My reason for producing yet another work on these subjects is as follows: As an outreach professional myself, I had in mind the circumstances under which this work is most likely to be perused—by whom and with what level of interest. I know the need of the outreach professional and understand his dilemmas. I also know the broad range of learning backgrounds of *mekarvim* and how limited the time for reflection is for the outreach professionals faithfully doing their sacred work in the field.

D. METHODOLOGY

In keeping with my desire to give a sense of the logic behind the principles, I have organized them under the headings of each general concept. Thus, the laws of whether non-observant Jews can be included in a minyan and calling them to the Torah are included under the discussion of the status of contemporary non-observant Jews.

In addition, in order to give a feel of the logic behind the halachic issues while maintaining brevity, I often explain the view of the one Rishon that is most central to understanding the *sugya*, while bringing other opinions in the notes. In several instances, where I have felt that more analysis of a *sugya* was required, I have expounded on the topic in the endnotes. This is not because they are less relevant, but rather in order to keep footnotes mainly for referencing sources. I strongly urge those trying to study these *sugyos* in a methodical manner to read the endnotes as you come upon them in the text.

I have, for the same reason, often written out in English, all or a major part of a particular responsum where I felt that the logic behind

the responsum was important to be understood. In the Hebrew source notes, I have provided more sources, logic, and background, as well as the most important aspects of the relevant original quotes.

Many of the responsa that I cited are dealing with halachic queries that are very specific, for example, Rav Moshe Feinstein's responsum on teaching children who have undergone Conservative and Reform conversions.³⁴ The question was whether the teacher, whose livelihood was at stake, is allowed to teach them. Rav Moshe looks at all angles: whether the school will close if the instructor leaves, thereby causing Jewish children to go to government schools; whether the replacement teacher will teach Torah or heresy, whether it is possible to convert the children, etc. One has to be careful to deduce the rationale from responsa like these, and understand to what extent it is applicable to other situations. Only a recognized *posek* is qualified to do this. However, for the reader's own edification, anyone who really wants to understand these halachic issues should see the sources quoted in their original.

There is a distinction between halachic decisions applicable to those in the process of becoming *ba'alei teshuvah* and decisions rendered to outreach professionals about their efforts to do outreach to those very same people. In the case of the former, it may well be that a *posek* will be constrained to find "every possible *kulah*,"³⁵ whereas in the latter case, a *rav* may have to ponder the likely impact of his decision beyond the immediate outreach context. More significantly, he will have to consider whether a lenient decision might in fact generate further problems, including the risk of communicating a misrepresentation of the halachah.

For example, there is a clear difference between a question by an outreach professional as to whether there are grounds to permit music during the Three Weeks, where his students may be left with an inaccurate and mistaken impression of what Judaism teaches, and a question asked by someone on the way back to observance who may have to attend a family event where music will be played during the Nine Days.

34 שו"ת אגרות משה (אבן העזר חלק ד סימן כו אות ג).

35 לשונו של הרב אלי מונק בנוגע לבעלי תשובה כפי שהסביר לי הרב יהודה לייב לוויס.

Poskim who deal with these *sh'ailos* in their actual context are accustomed to seeing beyond the immediate issue before them and weighing the wider impact and consequences. They know how to factor the multiple variables and distinctions of every situation; they understand whether their ruling is meant to be a policy for an organization or an individual *psak* for a student. The requirements are not just Torah knowledge but an exquisite sense of judgment applied to each case. It is just this kind of *shikul hada'as* which may explain seemingly contradictory *psakim* from a particular *posek*. For example, I have brought some apparently inconsistent rulings of Rav Yosef Shalom Elyashiv concerning whether contemporary non-observant Jews are to be considered *tinokos shenishbu*. But this may serve as a good example of a major *posek* using his judgment in each specific case and applying his enormous erudition, profound understanding, and experience to determine which principles are at issue and how they should apply to the matter before him. No *sefer* can replace this, especially not one as modest as this one.

E. ACKNOWLEDGMENTS

A significant number of people contributed to this work—the outreach professionals who contributed their halachic queries and the *rabbanim* who gave of their time. I want to thank, in particular, Rabbi Dov Lev, who edited this book and pointed out so many of its deficiencies. Along the way, he helped me to clarify many issues, contributing many insights and sources. This work is as much Rabbi Lev's as it is mine.

I also want to express my enormous gratitude to two of the great visionaries of the Jewish world, Mr. Aaron Wolfson and Mr. Elie Horn. I was their full-time employee for a decade and a half, and I am still a part-time employee as a senior advisor to Olami. They have not only made the writing of this book possible, but, in addition, they have generated much of the *kiruv* that created the need for the book to begin with. It has been my great privilege to have been one of their *shlichim* since their historic philanthropic partnership was born. Ner LeElef was originally partnered by Mr. Horn and the late Mr. Zev Wolfson, *zt"l*, Mr. Aaron Wolfson's father, to whom this book is dedicated.

Mr. Aaron Wolfson and other members of the Wolfson family inherited their deep passion for helping the Jewish people from Mr. Zev Wolfson. Zev was an astonishing historical figure whose story of transforming the Jewish People remains largely unknown to all but a handful of people. I owe my life in *kiruv* to the faith he expressed in me over the years, and it is therefore particularly meaningful for me to be able to dedicate this work to his memory.

Over the last few years I have had the enormous privilege of serving as the Educational Director of Neve Yerushalayim. I have been surrounded by people I admire and aspire to emulate. I had already benefited over many years from the tutelage of one of the great Torah figures of the *kiruv* world, Rabbi Dovid Refson, and more so now.

I see my post at Neve as a continuation of the opportunities I have had to service the *kiruv* world and hence the Jewish nation in so many different capacities. My first position in *kiruv* was in Ohr Somayach, as director of outreach. Indeed, I studied at Ohr Somayach in its higher *shiurim* for what was only nine months in between my first yeshiva in South Africa run by the Kollel Yad Shaul and my many years in *kollel* (primarily in Torah Ohr), but its impact on my life and approach to Torah is immeasurable.

This is an opportunity to thank all my mentors and colleagues who have made my life so meaningful and who have provided me with inspiration, friendship, and so many lessons of life. The very special staff at Ner LeElef and Olami, as well as the thousands of *mekarvim* around the world, have all provided the impetus for writing this *sefer*, both in the sense of communicating the deeper mission we are all engaged in, as well as the commitment to *dikduk halachah* and *avodas Hashem* that each one of them have shown.

I had the enormous *zechus* to work closely with the late Rabbi Meir Schuster, *zt"l*, for over twenty years, surely one of the greats of the Ba'al Teshuvah movement. I have partnered with Rabbi Yirmiyahu Abramov in many projects. His friendship, partnership, encouragement, and tireless inspiration have made him one of my central *rebbe-chavers*. He never let me slack off, or limit my vision, or become discouraged.

I have tremendous gratitude to all my *rebbeim* over the years, too many to list individually. However, I would be remiss if I did not mention Rav Chaim Pinchas Scheinberg, *zt"l*, Rav Moshe Shapiro, *zt"l*, and Rav Nachman Bulman, *zt"l*; the Roshei Yeshiva of Ohr Somayach, Rav Mendel Weinbach, *zt"l*, and *yibodel l'chaim*, Rav Nota Schiller, and my *magidei shiurim* and *mashpiim*, Rav Moshe Carlebach, Rav Yaakov Shatz, and Rav Aaron Feldman, plus the many colleague/mentors I had while working there.

I have known and learned from Rav Moshe Shirkin for approximately four decades. Rav Asher Weiss, and the late Rav Mordechai Shakovitzky, *zt"l*, have been significant *mashpiim* in my life. In an earlier era in South Africa, I was given so much by Rabbi Avraham Hassan, Rabbi Yitzchak Ziskind, Rabbi Baruch Grosnas, and many others. In fact, my earliest mentors in my home town of Welkom, South Africa, began my journey. The likes of Rabbi Avraham Mazabow, Yehuda and Adelle Tamir, the Reverend Josh Klitzner, and others were my early inspiration that turned me on to Torah, all with the active support and encouragement of my parents, may they live and be well.

I have a particular debt of gratitude to my friend and mentor, Rabbi Raphael Butler, for encouraging this work and helping to formulate its final form. Amongst his many *chasadim* to me, Rabbi Butler has seen me through many difficult moments. As well, I have merited to share with him in his many moments of astonishing creativity and to participate in but a fraction of the projects he initiated in his service to Klal Yisrael. My appreciation of his kindness and support to me knows no bounds.

Rav Dovid Cohen was particularly patient with my many questions specifically relating to this *sefer*. Rav Asher Weiss reviewed the *sefer* and encouraged its publication. I would like to express my gratitude to all those who contributed to the editing of this *sefer*. The Mosaica team took it over as a manuscript and I knew it was in competent, professional hands.

The Yad Mordechai board of Anthony Moshal, Damon Hoff, and Michael Setzer provided the final funding for the publication of this book. They are dear friends and exemplary in their dedication to the Jewish People. The quiet support of my dear friend, Mr. Leon Welcher, encouraged me to feel that this project would get done, no

matter the obstacles. Leon's South African domicile does not limit his international vision for the Jewish People, and this too is an inspiration for me.

My wife, Yael, and our children have always been fully behind my community work on behalf of the Jewish People in the way that it unfolded. They have been my cheerleaders throughout the decades of service that I merited to have, including the extensive travel that this has involved. Their pride in what I have been doing has been a primary source of encouragement to keep on going with passion and energy. I look forward to many more years of productive engagement in what is, I believe, the final run-up to the Messianic era.

May this work be להגדיל תורה ולהאדירה.